

stiko) kot šport; zbirka plezalnih vzponov, ki jo je izdala Skala, se je imenovala Naš alpinizem, ne pa npr. Naša alpinistika, čeprav bi drugo ime po vsebini knjige bolj ustrezalo. Sam bom vsekakor vztrajal pri načelih, ki jih je med nami uveljavil dr. Tuma, seveda ne glede vsega, temveč le glede terminologije.

Pač pa mislim, da je alpinistika predvsem izraz življenjske sile, odsev — v glavnem izvenzavestne — davne, od prednikov podedovane volje do premagovanja težav. Če te volje in te moči ne bi bilo, bi človeštvo že zdavnaj izumrlo.

Prepričan sem, da velja to v bistvu tudi za Juga. Vsaj to, da bi se bil naklepno pokončal, se mi zdi izključeno. Za pravilnost tega mnenja mi je dala nov dokaz profesorica Fistrova: Jug je pred svojim zadnjim vzponom vabil njenega očeta Gustava Ogrina, naj pride v Vrata in se z njim udeleži te plezarije. Ker Ogrin ni ugodil Jugovemu vabilu, si je vse življenje očital, da je on kriv njegove smrtni nesreče. Vabljenje tovariša na plezalni vzpon in misel na samomor se po mojem izključujeta.

S tem pa nikakor ne nameravam oporekati ugotovitvam dr. Milčinskega o duševnosti dr. Klementa Juga kot človeka. Toda to, kar je o njem zapisal dr. Milčinski, v nobenem pogledu ne zmanjšuje pomena Klementa Juga kot alpinista.

Vladimir Škerlak

iz planinske literature

Podobnikova Osojna Primorska

»Zakaj osojna?« se na zavihku obsežne monografije sprašuje avtor, mojster fotografije (zobozdravnik, raziskovalec in publicist) Rafael Podobnik iz Nove Gorice — in odgovarja: »Mogoče je to moje ime za severno Slovensko Primorje. Morda mislim na rovte ter domačije, ki so jih zapustili ljudje in izginjajo v brezno pozabe. Najverjetneje so to kotički lepote, ki jih poznajo samo taščice in samohodci. Ali prečudne grape, kjer sence tudi opoldne ne izginejo. Sence kot sol življenja. Sence, ki rojevajo svetlobo.« S temi besedami je najbolj nazorno označil svoje ustvarjalno delo, ki ga je zadnji mesec lanskega leta predstavil v knjigi Osojna Primorska.

To je pravzaprav album različno velikih »razglednic« o slovenski deželi na obrobju in dokument o njenih lepotah in žalostih, ki jih je občutljivi zapisovalec krajinskih razpoloženj zaznaval na svojih popotovanjih skupaj z idrijskim akademskim slikarjem Rafkom Terpinom. Več kot 150 črno belih in barvnih fotografij predstavlja štiri tematske cikle (Primorska

krajina in njene starožitnosti, Srečanja z naravo, Zapuščene domačije, Utrinki in veliki čas), v katere je Podobnik zajel tri desetletja svojega tenkočutnega opazovanja. Monografija ga kaže kot zagovornika čiste fotografije in avtorskega pristopa v fotografski temnici.

Fotografsko delo Rafaela Podobnika je v obsežnem besedilu razčlenil Janez Kavčič, ki je pripravil tudi povzetke za prevode (v angleščino je prevedel Marjan Golobič, v nemščino Doris Debenjak, v italijanščino pa Lea Caharija), poetično obarvan uvod je prispeval Rafael Terpin, sicer pa je pri ureditvi knjige in pripravi dokumentarnega dela sodeloval tudi sam avtor (oblikovanje Sergej Ciani). Knjigo velikega formata s 184 stranmi je založil Mestni muzej Idrija, fotolite je izdelal Gorenjski tisk iz Kranja, delo pa natisnila Grafika Soča iz Nove Gorice. Izid so omogočili Kulturna skupnost Slovenije, Mestni muzej in Kolektor iz Idrije.

Svoje kakovostno delo je Rafael Podobnik med drugim potrdil tudi na 8. razstavi jugoslovanske fotografije Pokrajine 89 lani jeseni v Kranju, kjer je prejel prve nagrade za posamezno fotografijo, za kolekcijo diapozitivov in za najboljši diapozitiv slovenske pokrajine.

Branko Soslč (Delo)

Spremembe na Haloški poti

Četrto izpopolnjeno izdajo Vodnika — Dnevnika Haloške planinske poti Borl—Donačka gora je izdalo in založilo Planinsko društvo Ptuj, in sicer v 1000 izvodih. Ponatis so sofinancirali Zveza turističnih društev občine Ptuj, Zveza telesnokulturnih organizacij občine Ptuj in z reklamo Emona Merkur Ptuj ter Kmetijski kombinat Ptuj. Dopolnitve je na predlog markacijskega odseka pri PD Ptuj vnesel Tone Purg, Stojan Kerbler pa je ponovno posredoval fotografije. Tiskala je tiskarna NIŠRO Varaždin. Vsi drugi podatki so identični s prejšnjo izdajo.

Ponatis je bil nujen v glavnem iz dveh razlogov: prejšnje izdaje so pošle in na terenu je prišlo do nekaterih bistvenih sprememb. Lanskoletna ujma, ki je prizadela številne prebivalce Haloz in na več mestih spremenila podobo krajine, je pretrgala tudi Haloško planinsko pot. Lesen most je na primer potok Peklača odnesel (kmetija Letonja v Doleni). Most ni bil obnovljen in planinsko pot je bilo potrebno speljati tako, da prečka potok Peklačo nekoliko nižje prek betonskega mostu.

Tudi nekaj drugih sprememb je bilo. Na Borlu je okrepčevalnica dobila novega lastnika (Kocjan), v Hravotvcu je odprto gostišče Švabovo (Kmetijski kombinat), kmečki turizem Emeršič obratuje z zmanj-

šano zmogljivostjo, na novo je odprto lepo obnovljeno gostišče Gorca (Kmetijski kombinat), na poti proti Dežnemu je vreden ogleda viničarski muzej, na Rodnem vrhu naj bi bil že za dan republike odprt Mladinski dom v nekdanji šoli. Vse te novosti, spremembe in dopolnitve so vnešene v četrto izdajo Vodnika-Dnevnika.

S tako dopolnjenim Vodnikom in z obnovljenimi markacijami bodo planinci z lahkoto prehodili in tako dodobra spoznali ta del slovenske zemlje in ga po svojih sposobnostih in možnostih odpirali svetu.

Potrebno bi bilo, da bi tudi vsi drugi obiskovalci Haloz imeli do ljudi, do narave in njenih dobrin pristno planinski, ne pa pobalinski ali celo žaljiv odnos. Pred leti je namreč poln avtobus »planincev« skoraj obral vinograd na Janškem vrhu. Če se bodo namreč dogajale take stvari, potem se bodo Haložani še bolj zaprli vase in skrili svoje bogastvo, vsi drugi pa bomo oropani čudovitih doživetij neponovljivih naravnih lepot in srečanj z ljudmi, ki tod živijo in delajo.

Kristina Šamperl-Purg

Potovanje, ki nima konca

Nikdar ne prideš na konec poti, do tistega končnega, absolutnega cilja, ki si ga zastavljaš v vsej svoji človeški nečimrnosti. Smo pač ljudje, večno upajoča bitja, iskalci neznane sreče, ki pa jo ves svoj vek uživamo le po drobcih. Tako bi lahko razumeli sporočilo tretje knjige našega uglednega alpinista Vikija Grošlja, ki ji je dal pomenljiv in zgovoren naslov *Prehodil bi svet za en sam nasmeh*. Tudi v tej knjigi, kot v prvih dveh, se Grošelj vrača h goram, k svoji veliki, če ne morda kar največji ljubezni, pogosto težje osvovljivi od ženske.

Tokrat spominsko posega k najvišjim goram vseh celin, katerih osvajanje mu je bistveni curriculum vitae in predstavlja poleg »akcije 8000 plus«, v kateri Grošelj namerava osvojiti vseh štirinajst himalajskih osemtisočakov, enega od najzahtevnejših alpinističnih projektov sploh. Evropski Mont Blanc, azijski Mt. Everest, Afriški Kilimandžaro, ameriška Aconcagua in Mount McKinley, avstralski Mount Kosciusko, s temi vrhovi je že poravnal račune; zdaj ostaja še velika, vendar prav gotovo uresničljiva želja — Mount Vinson na daljni Antarktiki, kamor je poln hrepenenja nekoč že zrl z južnih obal Nove Zelandije.

Grošelj je tipičen potopisni pisatelj, ki se ravna po metodi — doživeti, urediti vtise, napisati. Zato je njegovo pripovedovanje še vedno živo doživljanje, brez sicer žlahtne patine odmaknjenega spomina, ki pa nikoli ni toliko zanesljiv, da bi

pripovedovanje povsem ustrezalo dejanskemu dogajanju. Spomin je namreč tista čudežna posoda, v kateri ostanejo predvsem lepe stvari, trpljenje gre najpogosteje v pozabo, sreča, denimo na vrhu gore, pa sčasoma postaja večja in večja, vse tja do komaj verjetnih razsežnosti.

Zato Grošelj piše hitro in sproti; najpogosteje seže po peresu že v letalu, ko se vrača domov. Zapisuje si vsako podrobnost, ki nam potem, dograjena, spregovori iz knjige. Vse, kar se mu na poti zgodi, se potem kot na filmu odvrti tudi pred bralcem, včasih tako dobesedno, da tiste, vajene leposlovnega branja, to skorajda moti, ker pogrešajo, dejal bi — literariziranje pripovedovanega. Tudi reportažni (potopisni) zapis je nameč lahko literatura in tisti najboljši to tudi so. Seveda sem daleč od namena, Vikiju Grošlju to njegovo metodo očitati kot preveč površinsko, zato pa ga uvrščam med tiste naše planinsko alpinistične pisatelje, ki jim pripovedovanje temelji na dejstvih, na faktografiji, na memoriranju. Za razliko, denimo, od izrazito kontemplativnega, v sebe iščočega Danila Cedilnika ali linearno briljantnega Nejca Zaplotnika. Naj bosta to le dva primera. Vikija Grošlja bi lahko uvrstili ob bok kakemu Klementu Jugu tako po slogu pisanja kot po življenjskem vodilu: osvojiti čim več, splezati na čim več vrhov.

Je pa še neko, morda bistveno vodilo, ki kot Ariadnina niti pelje bralca skozi knjigo: Grošljev poudarjen odnos do alpinizma, do vsega, kar je s tem alpinizmom v zvezi. Odnos, ki nas prepričuje, da je alpinizem Grošljev način življenja, njegova »way of life«, s katere še nikoli ni sestopil in tudi v prihodnje ne namerava. Zato bo potreboval predvsem veliko sreče, ki pa mu je zvesta sopotnica, kar v veliki meri pripoveduje tudi ta knjiga.

Mitja Košir

Čopovo Kraljestvo Zlatoroga

Med pogovorom so se Julijci utapljali v večeru in megli. Jaka Čop iz Rodin seveda v vsakem trenutku ve, kakšni so. Od daleč jih gleda vsak dan, s fotografskim aparatom pa jih je prehodil tolikokrat kot doslej nihče. Vse njegove poti, dolge ure čakanja za en sam posnetek so dale štiri knjige. Od leta 1962 do 1972 so izšli v črno belih fotografijah Svet med vrhovi, Raj pod Triglavom in Viharniki, pred kratkim pa v spomin Jakobu Aljažu Kraljestvo Zlatoroga.

Čeprav so bile prve Čopove knjige razprodane, za Kraljestvo Zlatoroga dolgo ni našel založnika, saj je šlo za precejšen denar. Zagotovo je še ne bi bilo, če je ne bi v samozaložbi izdal France Stele